

ZNAČENJE GLAGOLA IGRATI

U dopisu, koji je dobilo uredništvo »Jezika« s potpisom »Ljudi od kazališta« (cf. rubriku Pitanja i odgovori u br. 1-1953.-54.) nalazi se i ova rečenica: »Na premijeri... čuli smo iz usta glumice, koja igra Gigu Barićevu, ovu rečenicu...«

Glгол igrati vrlo je star u hrvatskom ili srpskom jeziku, nalazi se i u svima slav. jezicima, a to znači, da je živio i u praslavensko doba. U našoj pisanoj književnosti upotrebljavao se od najstarijih vremena i u svom historijskom razvitku razvio je mnogostruka značenja i bogatu rekciju. Mi ćemo ovdje promotriti taj glгол samo u značenju lat. *ludere*, kako ga nalazimo u rječniku Mikaljinu, Voltidžijinu i Vukovu. U prenesena ili metaforička i u druga njegova značenja (*saltare*, *tanz*, *plesati*) ne ćemo ovdje dirati, isto tako ostavit ćemo po strani refleksiv *igrati se*, koji je vrlo običan u govoru i pismu.

U značenju lat. *ludere*, njem. *spielen* nalazimo glгол *igrati* već u Transitu, u M. Držića, Nalješkovića, Budinića, Kašića, da spomenemo samo književne spomenike 16. i 17. stoljeća. U svom razvitku glгол se javlja u ovim sintaktičkim svezama: *igrati igru* ili *igre*, *igrati karte*; *igrati mačke* (vrsta igre), *lopte*; *igrati na lopte*, *na karte*, *na kocke*; u Dubrovniku su se pomiješale obje posljednje konstrukcije, pa se govori *igrati* (ili običnije *igrati se*) *na karata*; *igrati za novac* ili *za novce*; *igrati o zaklad* i u naše vrijeme pri igranju karata: *igrati na pr. sedmicu*, *deveticu*, *kralja* (t. j. baciti kartu iz ruke na igrači stol).

Igrati u značenju *glumiti* javlja se prvi put u pisanoj knjizi kod slavonskog pisca 18. stoljeća Antuna Kanižlića u primjeru: Ludaci (t. j. histriones) ovi igraše jednu prikazu prid carom (cf. ARj. s. v. *igrati* pod e) i u Voltidžijinu rječniku (*agire*, *spielen*). Maretić u Jezičnom savjetniku s. v. *igrati* kaže, da sveza *igrati ulogu* može podnijeti, i pritom se poziva na

upotrebu slične sveze u spomenutom primjeru iz Kanižlića. U novije vrijeme glгол *igrati* bez objekta u značenju *glumiti* postao je kod nas vrlo običan, pa se često čuje i piše na pr. N. N. dobro pjeva, ali slabo igra. Tome nitko ne može zamjeriti. Međutim, prema njem. *der Schauspieler N. N. spielt den Hamlet* ili franc. *Il joue Hamlet* glгол *igrati* počeo se u tom značenju upotrebljavati i u našem jeziku, pa se govori i piše: N. N. igra Hamleta. Tako se nalazi i u Ristić-Kangrginu rječniku s. v. *spielen* pod 2. U tome se išlo i dalje, pa se prema njem. *der Sch. hat den Hamlet gegeben* i kod nas čuje: *Glumac N. N. je odlično dao Hamleta*. Takve sveze nisu u duhu našega jezika i treba ih se kloniti. Mjesto *igrati* i *dati* u spomenutom značenju treba upotrebljavati glгол *glumiti*, koji poznaje već Baraković, a ima ga u svom rječniku Stulli, ili glгол *prikazati* (*prikazivati*), koji se u tom značenju nalazi već u B. Kašića i Džona Palmotića. I Maretić u Jezičnom savjetniku preporučuje glгол *prikazati* u značenju *glumiti* navodeći, da ga ima Mikalja i Stulli. Napominjem, da i glгол *predstavljati* u značenju njem. *darstellen* poznaju već naši pisci 18. stoljeća.

Stoga bi spomenuta rečenica iz dopisa »Ljudi od kazališta« pravilno glasila: »Na premijeri... čuli smo iz usta glumice, koja glumi (predstavlja, prikazuje) Gigu Barićevu, ovu rečenicu...«

R.

POSUDITI I POZAJMITI (UZAJMITI)

Gotovo svakoga dana možemo čuti oba ova, odnosno sva tri glagola: *posuditi* i *pozajmiti* (*uzajmiti*). Glгол *posuditi* (*posuđivati* i druge izvedenice) upotrebljavaju domaćice, kad jedna drugoj posuđuju razne kućne potrepštine; radnici i seljaci, kad jedan drugome posuđuju svoje orude; čuju se u knjižnicama (*posudbene knjižnice!*) kod posuđivanja knjiga; prijatelj prijatelju posuđuje čak i odjevne predmete i t. d., i t. d.